

Wojciech Wiejacki

Uniwersytet Wrocławski

WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA MIĘDZY UNIA EUROPEJSKĄ A CHIŃSKĄ REPUBLIKĄ LUDOWĄ

Streszczenie: Autor przedstawia relacje gospodarcze, które potwierdzają „strategiczny” charakter stosunków unijno-chińskich. Analizuje przełomowe wydarzenia dla rozwoju wzajemnej współpracy, m.in. nadanie przez Unię Europejską Chinom Systemu Powszechnej Preferencji Celnej (GSP). Wstąpienie Chin do WTO przyczyniło się do nadania impulsu do dalszego rozwoju wspólnych inicjatyw na płaszczyźnie gospodarczej.

Na badanej płaszczyźnie możemy dostrzec także obszary, na których dochodzi do sprzeczności interesów. Pomimo szerokiej problematyki uzgodnienia gospodarcze odgrywają priorytetową rolę w polityce zarówno UE, jak i Chin.

Słowa kluczowe: wzajemna współpraca, sprzeczności i konflikty gospodarcze, Chiny.

O ile w kontaktach politycznych obserwujemy więcej wzniosłych deklaracji o partnerstwie niż rzeczywistej współpracy, o tyle relacje gospodarcze potwierdzają „strategiczny” charakter stosunków unijno-chińskich. Współpracę gospodarczą traktuje się jako główną przesłankę rozwoju wzajemnych kontaktów, przynoszącą wiele wzajemnych korzyści. Istotną przyczyną sytuacji, w której relacje gospodarcze stanowią najbardziej dynamicznie rozwijającą się płaszczyznę, jest fakt, że kompetencje UE w tej dziedzinie są najszerzej rozwinięte. Chiny natomiast pomimo kryzysu utrzymują imponujący wzrost w gospodarce¹. Każda ze stron widzi możliwość zrealizowania własnych celów poprzez rozwijanie wzajemnej współpracy.

1. Nieco historii

Relacje Wspólnot z Pekinem zostały nawiązane w roku 1975 przez sir Christophera Soamesa. Zauważyć należy, w jaki sposób owe kontakty ewoluowały począwszy od 1978 r., kiedy to rozpoczęły się reformy gospodarcze w Chinach. Otóż w tym okresie wymiana handlowa jeszcze z EWG była znikoma i wynosiła 2,4 mld ecu².

---

¹ Zob. *Retrospect and Outlook*, „Beijing Review”, 18.02.2010, Vol. 53, No. 7, s. 34, 35.

² Zob. *Agreement on the trade and economic cooperation between the European Economic Community and the Peoples Republic of China*, 1985, http://europe.eu.int/comm/external_relations/China.

3 kwietnia 1978 r. doszło do podpisania w Brukseli porozumień handlowych, które dawały Chinom preferencje w dostępności do rynku europejskiego. Nastąpiło także utworzenie połączonej Komisji ds. Handlu. Było to sformalizowanie forum dialogu odnoszącego się do kwestii gospodarczych. Już w roku 1980 Wspólnota objęła Chiny Generalnym Systemem Preferencji. Do przełomu doszło pięć lat później, kiedy to nastąpiło podpisanie między Chinami a EWG porozumienia o współpracy gospodarczej. Zarówno strona chińska, jak i Wspólnota nadały sobie klauzulę najwyższego uprzywilejowania we wzajemnej wymianie handlowej³. Podpisane porozumienie, wykraczając z ram *stricte* handlowych, rozwijane było w wielu kierunkach na płaszczyźnie gospodarczej, m.in. w przemyśle, rolnictwie, ochronie środowiska, także w nauce i technice. Bodźcem dynamizującym wzajemną współpracę stało się utworzenie w 1988 r. Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Pekinie. Niski poziom relacji politycznych charakteryzujący lata osiemdziesiąte odnosił się także do sfery gospodarczej. Sposób, w jaki władze chińskie potraktowały protestujących na placu Tiananmen wywołał kryzys polityczny, który miał swe przełożenia na gospodarkę. 6 czerwca 1989 r. Wspólnota podjęła decyzję o zawieszeniu wzajemnych kontaktów politycznych, a dzień później wstrzymano także relacje ekonomiczne i te, które skierowane były na kulturę. 27 czerwca w Madrycie Rada Europejska, podobnie jak USA, zdecydowała o zastosowaniu sankcji ekonomicznych oraz wprowadzeniu embarga na handel bronią. Konsekwencją było wstrzymanie ogółu relacji politycznych i wojskowych. Wiele sygnałów oraz realnych działań Unii Europejskiej, a przede wszystkim USA, przyczyniło się do diametralnej zmiany pozycji Chin. Zaistniały kryzys ChRL odczuwała szczególnie ze względu na zerwanie priorytetowych dla Pekinu rozmów o akcesji do GATT⁴ (Układ Ogólny w Sprawie Taryf Celnych i Handlu). Wprowadzone sankcje były dotkliwe także dla strony unijnej, dlatego wkrótce zdecydowano się na ich złagodzenie i ponowne nawiązanie wzajemnych kontaktów. W październiku 1990 r. ministrowie Wspólnot Europejskich oficjalnie ogłosili wznowienie współpracy na płaszczyźnie ekonomicznej i politycznej. W roku 1992 nastąpiło rzeczywiste znormalizowanie wzajemnych kontaktów. Nie zdecydowano się jednak na odstąpienie z embarga na handel bronią⁵.

Okres lat 90. w sposób bardziej dobitny podkreślił kształt wzajemnych relacji pomiędzy Unią a Chinami. Zwrócono uwagę na dużą różnicę między budowanymi sieciami powiązań na płaszczyźnie politycznej i ekonomicznej, na korzyść tej drugiej, w kontaktach sprzed 1989 r. i w odbudowywanych relacjach w latach 90.⁶

³ Zob. [⁴ Obecnie WTO.](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:21985A0919(01):PL:HTML, 04. 2009.</p></div><div data-bbox=)

⁵ Zob. <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL32870.pdf>, 04.2009. Zob. także http://ec.europa.eu/external_relations/china/docs/chronology_2009_en.pdf, 04.2009.

⁶ Zob. T. Kamiński, *Problemy gospodarcze w relacjach Unii Europejskiej z Chinami*, [w:] J. Marszałek-Kawa (red.), *Powrót smoka. Marsz ku pozycji globalnego mocarstwa*, Toruń 2008, s. 42.

2. Rozwój i perspektywy

Mianem przełomu można określić rozwój wzajemnej współpracy w latach dziewięćdziesiątych. Szczególne znaczenie miało nadanie przez Unię Europejską Chinom Systemu Powszechnej Preferencji Celnej (GSP)⁷. Po roku 1997 Chiny stały się głównym beneficjentem unijnego GSP. Wynikało to z faktu, że wielkość towarów chińskich wynosiła ponad 30% ogółu towarów objętych preferencjami. Ta zależność stanowiła dla Unii podstawę do rozpoczęcia działań mających na celu uzupełnienie polityki handlowej strategią wspierania europejskich inwestycji na terenie Chin⁸. Stąd też dążenie Unii do liberalizacji obrotów walutowych z Chinami. W interesie Unii była również liberalizacja chińskiego rynku usług finansowych. Ze względu na posiadanie przez Chiny największych na świecie rezerw walutowych starano się zwrócić uwagę Pekinu na europejską walutę. Kwestie te stanowiły istotne przesłanki dla Unii, która miała znaczne zasługi we wprowadzaniu Chin w struktury gospodarki światowej. Należy pamiętać, że przystąpienie Chin do Światowej Organizacji Handlu 11 grudnia 2001 r. było poprzedzone wieloma staraniami podejmowanymi przez to państwo. Uzyskanie poparcia przez UE, przejawiającego się między innymi podpisaniem 19 maja 2000 r. bilateralnego porozumienia, miało duże znaczenie w realizacji celu⁹. Zaangażowanie Unii w ten proces wpłynęło pozytywnie na dalszy rozwój handlu między podmiotami. W roku 2005 Chiny znalazły się na drugim miejscu, za USA, na liście partnerów handlowych Unii¹⁰. W okresie tym wzajemne obroty wyniosły 175 miliardów euro. Należy również zauważyć, że od roku 1988 bilans handlowy jest dla UE niekorzystny. Istotny wpływ na powstały deficyt ma wprowadzone przez UE embargo na sprzedaż broni. W dużej mierze miejsce Unii zajęła Rosja, która stała się głównym dostawcą broni do ChRL. Postawa UE w tej kwestii zmienia się, a ponowny rozwój handlu w sferze zbrojeń hamuje wyraźny sprzeciw USA. Unia Europejska dąży już nie tylko do odzyskania chińskiego rynku zbrojeń, ale także do przyciągnięcia chińskiego kapitału w celu rozbudowy europejskiego przemysłu zbrojeniowego. Podlegająca ciąglemu rozwojowi współpraca gospodarcza stanowi najistotniejszy instrument w procesie realizacji przez UE i Chiny światowych aspiracji.

Rola Chin w gospodarce światowej dynamicznie wzrasta¹¹. Potwierdzają to statystyki, zgodnie z którymi wkład Chin do światowego wzrostu gospodarczego, od początku XXI wieku, jest większy od amerykańskiego. Strategia gospodarcza władz w Pekinie przyczyniła się do uzyskania ponadprzeciętnych rezerw walutowych, się-

⁷ Zob. R. Zięba, *Unia Europejska jako aktor stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2003, s. 221.

⁸ Zob. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006DC0632:PL:NOT>.

⁹ Zob. T. Łoś-Nowak, *Paradygmat realistyczny – projekcje porządku międzynarodowego w XXI wieku*, [w:] R. Kuźniar (red.), *Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku*, Warszawa 2005, s. 49.

¹⁰ Zob. http://ec.europa.eu/trade/issues/bilateral/countries/china/consultation_en.htm.

¹¹ Zob. Z. Wiktor, *Chiny. Na drodze do socjalistycznej modernizacji*, Toruń 2008, s. 19-24.

gających w grudniu 2008 r. blisko dwóch bilionów dolarów. Dzięki uzyskiwaniu kwot tego rządu Państwo Środka staje się jednym z głównych inwestorów na świecie¹².

Dynamicznie rozwijający się chiński eksport niesie z sobą wiele konsekwencji¹³. Z jednej strony ma on pozytywny wpływ na poziom cen dóbr konsumpcyjnych w krajach rozwiniętych, ale z drugiej zwiększa się popyt Chin na surowce, co sprawia, że ich cena rośnie.

Wstąpienie Chin do WTO przyczyniło się do nadania impulsu do dalszego rozwoju wspólnych inicjatyw na płaszczyźnie gospodarczej. Uwzględniając krótki okres zamrożenia kontaktów po roku 1989, należy stwierdzić, że tempo, w jakim wzrasta wymiana handlowa Unii i Chin, jest imponujące. Otóż od okresu rozpoczęcia reform gospodarczych, tj. od 1978 r., wielkość wymiany handlowej wzrosła sześćdziesięciokrotnie, wynosząc w 2006 r. 254 miliardy euro. Tym samym Chiny utrzymują się na drugim miejscu po Stanach Zjednoczonych na liście partnerów handlowych Unii. Natomiast dla Państwa Środka UE jest głównym partnerem handlowym¹⁴, za nią znajdują się Stany Zjednoczone, a także Japonia. Istotne jest zwrócenie uwagi na strukturę importu z Chin. Mianowicie są to w przeważającej części maszyny i urządzenia, a dopiero na kolejnych miejscach tekstylia, odzież i obuwie. Zjednoczona Europa sprzedaje Chinom przede wszystkim maszyny, urządzenia, sprzęt transportowy i chemikalia. W sposób najbardziej dynamiczny wzrasta eksport w dziedzinie usług m.in. finansowych, logistycznych, edukacyjnych. Zgodnie ze statystykami ogólna sprzedaż do Chin wynosi ponad 5% unijnego eksportu. Wynik sytuuje Państwo Środka na czwartym miejscu w rankingu głównych odbiorców unijnych towarów i usług¹⁵. Natomiast sprzedaż do krajów Unii Europejskiej stanowi 20% całego eksportu chińskiego.

Rozwój stosunków gospodarczych przynosi wiele wzajemnych korzyści. Skupiając się na najistotniejszych warto odnotować po stronie Chin nie tylko zyski finansowe, ale także możliwość dostępu do najnowszych technologii i wiedzy. Elementy te są niezwykle istotne w procesie zwiększania wydajności chińskiej gospodarki. Natomiast po stronie europejskiej należałoby zwrócić uwagę na zjawisko tzw. efektu cenowego, tj. wpływu, jaki ma eksport towarów chińskich na poziom cen dóbr konsumpcyjnych w Unii. Powodując ich spadek, obniżeniu ulega poziom inflacji, umożliwia to utrzymanie stóp procentowych na niższym poziomie, co stymuluje wzrost gospodarczy.

Zagadnieniem, na które warto także zwrócić uwagę, są działania podejmowane przez UE w celu wspierania reform w Chinach. W okresie 2002-2006 Unia przeznacza

---

¹² Zob. <http://www.chinability.com/Reserves.htm> [03.2009]. Zob. także http://news.xinhuanet.com/english/2009-04/11/content_11167852.htm.

¹³ Zob. *Strong Support for Exporters*, „Beijing Review”, 18.02. 2010, Vol. 53, No. 7, s. 38.

¹⁴ Zob. [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/ta/p6_ta-prov\(2006\)_0346_/p6_ta-prov\(2006\)0346_pl.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/ta/p6_ta-prov(2006)_0346_/p6_ta-prov(2006)0346_pl.pdf) [04.2009].

¹⁵ Zob. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113366.pdf [04.2009].

czyła na pomoc rozwojową dla Państwa Środka 250 milionów euro¹⁶. Ze względu na dynamiczny rozwój unijna pomoc finansowa nie stanowi już tak istotnej wartości, stąd też w latach 2007-2013 środki na ten cel zostały zredukowane¹⁷. Dla ChRL nadal ważna pozostaje pomoc ekspertów, doradców pochodzących z Europy, dlatego też nie możemy mówić o odstąpieniu przez Unię od polityki wspierania reform w Chinach.

Opisując płaszczyznę współpracy gospodarczej między Unią a ChRL, należy zaakcentować spójność owej polityki po stronie rzecz jasna UE. Zdecydowana większość relacji realizowana jest na szczeblu chińskiego rządu i unijnych instytucji. Jednakże część państw unijnych stara się realizować swoje cele w ramach bilateralnych stosunków z władzami w Pekinie. Na prowadzenie tego typu polityki mogą pozwolić sobie jedynie najsilniejsze państwa europejskie, takie jak Francja czy Niemcy. Ze względu na ich najsilniejszy i najbardziej liczący się głos, to właśnie o aprobatę tych państw zabiega rząd w Pekinie. Fakt, że państwa europejskie w staraniu się o chińskie kontrakty podejmowały między sobą rywalizację, w znacznym stopniu utrudniał budowę jednolitej polityki unijnej oraz ograniczał wiarygodność Unii jako partnera. Polityce Europy wobec Chin przypisywano także charakter *stricte* życzeniowy, opisując ją jako nieskoordynowane działania państw członkowskich¹⁸. Obecnie to się zmienia i „w kontaktach z Chinami w coraz większej ilości zagadnień UE mówi jednym głosem”¹⁹. W okresie, kiedy zauważalny jest proces przesuwania się równowagi sił z zachodu na wschód niezwykle istotną kwestią staje się wdrożenie przez Unię Europejską spójnej polityki wobec Chin²⁰.

Odnosząc się do perspektyw rozwoju wzajemnych kontaktów pomiędzy Unią Europejską a Chińską Republiką Ludową, nakreślić możemy kilka tendencji²¹, tj.:

- liberalizację handlu,
- rozwój współpracy w sektorze badawczo-rozwojowym, m.in. Galileo²²,
- eskalację procesu rywalizacji o ograniczone złoża surowców naturalnych.

3. Konflikty w stosunkach gospodarczych

Na szeroko rozwiniętej płaszczyźnie współpracy gospodarczej możemy dostrzec także obszary, na których dochodzi do sprzeczności interesów.

¹⁶ Zob. http://ec.europa.eu/external_relations/china/csp/02_06en.pdf [03.2009].

¹⁷ Zob. A. Beauty, *China faces reduction In aid from EU*, „The European Voice”, 9.02.2006, Vol. 12, No. 5.

¹⁸ www.bbn.gov.pl/download.php?s=1&id=958 [04.2009].

¹⁹ http://www.demoseuropa.eu/modules.php?op=modload&name=PageEd&file=index&topic_id=7&page_id=85 [04.2009].

²⁰ http://www.boell.pl/alt/download_pl/Polityka_Unii_Europejskiej_wobec_Chin.pdf [04.2009].

²¹ T. Kamiński, *Problemy gospodarcze w relacjach Unii Europejskiej z Chinami*, [w:] J. Marszałek-Kawy (red.), „Powrót smoka”. *Marsz ku pozycji globalnego mocarstwa*, Toruń 2008, s. 64.

²² Zob. <http://galileo.kosmos.gov.pl> [04.2009].

Niepokojący dla UE jest przede wszystkim problem rosnącego eksportu chińskiego, a także wypieranie produktów europejskich przez chińskie, nie tylko z unijnego rynku, ale także z rynków państw trzecich²³. Wraz z wejściem Chin do WTO nastąpiło zwiększenie napływu chińskich towarów do Europy. 1 stycznia 2005 r. został otwarty rynek tekstyliów i odzieży, a konsekwencją tego był gwałtowny wzrost importu tych towarów. Ze względu na rezultaty tego procesu dla rodzimych producentów Komisja Europejska podjęła działania w celu wprowadzenia ograniczeń na część towarów. Wynegocjowane porozumienie zakładało ustanowienie ograniczenia kwotowego, zgodnie z którym wzrost importu w skali rocznej powinien wahać się między 8 a 12,5%. Wielkości te nie zawsze były jednak w pełni przestrzegane²⁴. Zgodnie z opublikowanymi statystykami odnoszącymi się do roku 2007 ograniczenia antidumpingowe i antysubsydycyjne nałożono na 42 typy importowanych produktów z ChRL²⁵. Polityka stosowana przez Unię w celu ochrony rynku wewnętrznego jest krytykowana przez stronę chińską na forum WTO. Warto zauważyć, że Unia nie jest w tej kwestii jednomyślna. Otóż niektóre kraje członkowskie – Niemcy, Wielka Brytania, a także kraje skandynawskie – podzielają te wątpliwości. Taki punkt widzenia tej problematyki wynika ze struktury gospodarek tychże państw, w których produkcja przede wszystkim butów i ubrań nie odgrywa tak istotnej roli, dlatego też tani import postrzegają w kategoriach korzyści. Zupełnie inaczej przedstawia się sytuacja w Polsce czy we Włoszech. Problematyka ta posiada wiele niuansów. Ograniczymy się do zwrócenia uwagi na kwestie wprowadzanych barier handlowych, które paradoksalnie w znacznej mierze skierowane są w firmy europejskie przenoszące swoją produkcję do Chin. Działania związane z wprowadzeniem ograniczeń pozataryfowych na towary chińskie mające na celu zrównoważenie handlu są uzupełniane przez polityków europejskich środkami politycznymi.

Problematyka kontaktów gospodarczych pomiędzy Chinami i Unią Europejską skupia się na kilku podstawowych kwestiach. Przede wszystkim są to:

- wciąż występujące ograniczenia w eksporcie z UE;
- nadal nie zostały uporządkowane kwestie regulujące zamówienia publiczne, przez co firmy europejskie nie mają równego dostępu do postępowań przetargowych;
- przepisy wprowadzone przez władze chińskie wymuszające w części branż stosowanie półproduktów lokalnego pochodzenia;

²³ <http://www.mg.gov.pl/Clo/Umowy+handlowe/Chiny.htm> [06.2009].

²⁴ Zob. A. Gradziuk, *Zastosowanie przez Unię Europejską mechanizmu obrony przed importem tanich towarów z Azji Wschodniej*, Biuletyn PISM, 13.10.2006, nr 61 (401).

²⁵ *Anti-dumping, anti-subsidy, safeguards. Statistic covering the first 6 months of 2007*, June 2007, dostępne na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Handlu http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2007/april/tradoc_134456.pdf. Zob. także <http://www.egospodarka.pl/15356,Srodki-antydumpingowe-w-UE,1,11,1.html> [06.2009].

- brak prawnych możliwości otwarcia przez zagranicznego przedsiębiorcę przedstawicielstwa na innych zasadach niż poprzez spółkę *joint venture* z partnerem chińskim;
- łamanie praw własności intelektualnej.

Przedstawione powyżej punkty stanowią poważne ograniczenia w dostępie do chińskiego rynku dla europejskich firm. Są jednym ze źródeł rosnącej nierównowagi handlowej²⁶.

Kontakty Chin i UE opierają się głównie na szeroko pojętej gospodarce, stąd też wiele kwestii różniących obie strony w większym bądź mniejszym stopniu dotyka tej problematyki. Należy do nich formalne przyznanie ChRL statusu „gospodarki rynkowej”. Władzy w Pekinie zależy na zrealizowaniu tego celu z wielu przyczyn, m.in. uzyskanie tego statusu w znacznej mierze utrudni procedurę nakładania cel antydumpingowych. W konsekwencji Bruksela straciłaby instrument ochrony rynku unijnego²⁷. Stąd też UE odnosi się do tych zagadnień niezwykle ostrożnie, zaznaczając w prowadzonych rozmowach potrzebę podjęcia przez Pekin szeregu reform gospodarczych, od których uzależnia zmianę swojego stanowiska.

Kolejną sprawą będącą źródłem problemów we wzajemnych kontaktach jest kwestia niskich standardów produkcji towarów w Państwie Środka. Producenci chińscy, w przeciwieństwie do europejskich, nie są zobowiązani do przestrzegania restrykcyjnych norm w zakresie ochrony środowiska, które automatycznie zwiększają koszty produkcji. Polityka Europy w tej materii w dużym stopniu różni się od chińskiej, przez co kraj ten w dużej mierze przyczynia się do drastycznie rosnącego stopnia degradacji środowiska naturalnego.

W Chinach występuje zjawisko, które często określane jest jako dumping socjalny. ChRL nadal nie wdrożyła czterech głównych konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy. Konsekwencją tego są nieporównywalne różnice w standardach, jakie muszą zapewnić pracownikom przedsiębiorstwa europejskie, a jakie chińskie. Jednym z głównych problemów, będących konsekwencją niskich norm towarów pochodzących z Chin, które trafiają na rynek europejski, jest kwestia ich bezpieczeństwa

Ze względu na tę szeroką problematykę uzgodnienia gospodarcze odgrywają priorytetową rolę w polityce zarówno UE, jak i Chin. Oba podmioty dążą do rozwiązywania wymienionych problemów, aby móc w jeszcze większym stopniu rozwijać współpracę przynoszącą ogromne korzyści. Relacje z Chinami precyzyjnie określił komisarz ds. handlu Peter Mandelson, który stwierdził, że „Chiny to bajka o globalizacji z dobrym zakończeniem. Chiny to tańsze towary w europejskich sklepach, mniejsze nakłady przedsiębiorstw, zwiększona konkurencja dla firm europejskich,

²⁶ Zob. http://www.gazetapodatnika.pl/artykuly/131_mld_euro_deficytu_ue_w_handlu_z_chinami-a_5783.htm [06.2009].

²⁷ Zob. M. Klimowicz, P. Turczyński, *Wewnętrzny i zewnętrzny wymiar ekonomicznej integracji europejskiej*, [w:] W. Bokajła, A. Pacześniak (red.), *Podstawy europeistyki*, Wrocław 2009, s. 621-625.

większe rynki dla europejskich eksporterów i niższe stopy procentowe. Dzięki dostępowi do europejskich rynków od 1990 r. 180 mln Chińczyków wyszło z ubóstwa. Silna gospodarka Chin leży w ekonomicznym interesie Europy. Na otwartości korzystają obie strony. Rosnący w siłę chiński handel oznacza jednak również rosnące oczekiwania. Chiny muszą wypełnić swoje zobowiązania wobec WTO i zobowiązać się do przestrzegania zasad uczciwego handlu, a Europa musi pogodzić się z zastrzeżoną konkurencją. Chiny z kolei muszą zagwarantować uczciwe przestrzeganie zasad²⁸. Trafna wydaje się wypowiedź ministra spraw zagranicznych Polski, który podczas konferencji „Unia Europejska – Stany Zjednoczone – Chiny. Jak zbudować transatlantyckie zrozumienie w relacjach z rosnącą potęgą azjatycką” (11 stycznia 2008 r., Warszawa) stwierdził: „Dla Unii Chiny to przede wszystkim partner ekonomiczno-handlowy i ta dziedzina kontaktów dominuje nad sferą polityczną, a tym bardziej nad zupełnie marginalną sferą stosunków wojskowych. Również dla Chin Unia jest w pierwszej kolejności partnerem gospodarczo-handlowym, a dopiero w drugiej politycznym, będąc w ich optyce mniej lub bardziej spójną koalicją państw, a nie jednolitym podmiotem²⁹”.

Literatura

- Beauty A., *China faces reduction In aid from EU*, „The European Voice”, 9.02.2006, Vol.12, No. 5.
- Bokajła W., Pacześniak A., *Podstawy europeistyki*, Wrocław 2009.
- Bolesta A., *Chiny w okresie transformacji. Reformy systemowe, polityka rozwojowa i państwowe przedsiębiorstwa*, Dialog, Warszawa 2006.
- Fenby J., *Chiny. Upadek i narodziny wielkiej potęgi*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2009.
- Gawlikowski K. (red.), *Azja Wschodnia na przełomie XX i XXI wieku. Stosunki międzynarodowe i gospodarcze*, TRIO, Warszawa 2004.
- Gradziuk A., *Zastosowanie przez Unię Europejską mechanizmu obrony przed importem tanich towarów z Azji Wschodniej*, Biuletyn PISM, 13.10.2006, nr 61 (401).
- Halimarski A., *Polityka Chińskiej Republiki Ludowej wobec Europy*, PWN, Warszawa 1986.
- Halizak E., *Debata. Chiny – Unia Europejska – Stany Zjednoczone: Wyzwania w XXI wieku*, Azja–Pacyfik 2006, nr 9.
- Iwańczuk K., Ziętek A., *Chiny w stosunkach międzynarodowych*, UMCS, Lublin 2003.
- Kuźniar R. (red.), *Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku*, Warszawa 2005.
- Lovel J., *Wielki mur chiński. Chiny kontra świat. 1000 p.n.e. – 2000 n.e.*, Warszawa 2007.
- Marszałek-Kawa J. (red.), *Chińska polityka zagraniczna i jej uwarunkowania*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2008.

²⁸ europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1454&format=PDF&aged=1&language=PL&guiLanguage=en [02.2009].

²⁹ [http://www.ms.gov.pl/Wystapienie,Pana,Ministra,Radoslaw,Sikorskiego,na,konferencji,%E2%80%9EUnia,Europejska,%E2%80%93,Stany,Zjednoczone,%E2%80%93,Chiny.,Jak,zbudowac,transatlantyckie,zrozumienie,w,relacjach,z,rosnaca,potega,azjatycka%E2%80%9D,\(Warszawa,11stycznia2008,r.\),15940.html](http://www.ms.gov.pl/Wystapienie,Pana,Ministra,Radoslaw,Sikorskiego,na,konferencji,%E2%80%9EUnia,Europejska,%E2%80%93,Stany,Zjednoczone,%E2%80%93,Chiny.,Jak,zbudowac,transatlantyckie,zrozumienie,w,relacjach,z,rosnaca,potega,azjatycka%E2%80%9D,(Warszawa,11stycznia2008,r.),15940.html) [03.2009].

- Marszałek-Kawa J. (red.), *Oblicza Chin na początku XXI wieku. Historia. Polityka. Społeczeństwo*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2008.
- Marszałek-Kawa J. (red.), *Powrót smoka. Marsz ku pozycji globalnego mocarstwa*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2008.
- Retrospect and outlook*, „Beijing Review”, 18 02. 2010, Vol. 53, No. 7.
- Rocznik Strategiczny 2006/2007*, Warszawa 2007.
- Rocznik Strategiczny 2008/ 2009*, Warszawa 2009.
- Strong suport for exporters* „Beijing Review”, 18.02. 2010, Vol. 53, No. 7.
- Wiktor Z., *Chiny. Na drodze do socjalistycznej modernizacji*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2008.
- Zięba R., *Unia Europejska jako aktor stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2003.

Źródła internetowe

- europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1454&format=PDF&aged=1&language=PL&guiLanguage=en.
- http://ec.europa.eu/external_relations/china/csp/02_06en.pdf
- http://ec.europa.eu/external_relations/china/docs/chronology_2009_en.pdf
- http://ec.europa.eu/trade/issues/bilateral/countries/china/consultation_en.htm
- [http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:21985A0919\(01\):PL:HTML](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:21985A0919(01):PL:HTML).
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006DC0632:PL:NOT>.
- http://europe.eu.int/comm/external_relations/China.
- <http://galileo.kosmos.gov.pl>.
- http://news.xinhuanet.com/english/2009-04/11/content_11167852.htm.
- http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113366.pdf.
- http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2007/april/tradoc_134456.pdf.
- http://www.boell.pl/alt/download_pl/Polityka_Unii_Europejskiej_wobec_Chin.pdf. <http://www.chinability.com/Reserves.htm>.
- http://www.demoseuropa.eu/modules.php?op=modload&name=PageEd&file=index&topic_id=7&page_id=85.
- <http://www.egospodarka.pl/15356,Srodki-antydumpingowe-w-UE,1,11,1.html>.
- [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/ta/p6_ta-prov\(2006\)0346_/p6_ta-prov\(2006\)0346_pl.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/ta/p6_ta-prov(2006)0346_/p6_ta-prov(2006)0346_pl.pdf).
- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL32870.pdf>.
- http://www.gazetapodatnika.pl/artykuly/131_mld_euro_deficytu_ue_w_handlu_z_chinami-a_5783.htm.
- <http://www.mg.gov.pl/Clo/Umowy+handlowe/Chiny.htm>.
- [http://www.msz.gov.pl/Wystapienie,Pana,Ministra,Radoslaw,Sikorskiego,na,konferencji,%E2%80%9EUnia,Europejska,%E2%80%93,Stany,Zjednoczone,%E2%80%93,Chiny.,Jak,zbudowac,transatlantyczne,zrozumienie,w,relacjach,z,rosnaca,potega,azjatycka%E2%80%9D,\(Warszawa,11,stywnia,2008,r.\),15940.html](http://www.msz.gov.pl/Wystapienie,Pana,Ministra,Radoslaw,Sikorskiego,na,konferencji,%E2%80%9EUnia,Europejska,%E2%80%93,Stany,Zjednoczone,%E2%80%93,Chiny.,Jak,zbudowac,transatlantyczne,zrozumienie,w,relacjach,z,rosnaca,potega,azjatycka%E2%80%9D,(Warszawa,11,stywnia,2008,r.),15940.html).
- www.bbn.gov.pl/download.php?s=1&id=958.

ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Summary: This article discusses the economic cooperation of the European Union and China. There are a few problems and conflicts in this relationship. The EU and China want good business contacts as positive relations between them benefit each party.